

la căpăttiul său în ceasul morții, deși în « Viața lui Nifon », operă sigur contemporană lui Neagoe și scrisă sub supravegherea sa, Doamna Despina este pusă la loc de cinste¹. Această atitudine stranie față de soția sa nu este explicabilă dacă autorul a fost Neagoe. Completînd raționamentul lui Russo, P. P. Panaitescu o explică prin faptul că falsificatorul nu știa cînd a murit Despina și o credea moartă înaintea lui Neagoe, ceea ce contrazice adevărul istoric².

Același « Pseudo-Neagoe » mai imaginează o reînnoire a oaselor Neagăi, mama lui Neagoe și compune o orăție funebră închipuită, de felul etopeelor antice și bizantine, în care St. Romanski³ și N. Iorga⁴ au crezut că găsesse dovezi sigure în sprijinul autenticității, dar care, în realitate, plutește în vag, nu conține nimic substanțial sub aspectul informației istorice, iar pasajul cel mai patetic și, după Iorga, cel mai sincer — pasajul în care este plinsă moartea lui Petru — se dovedește a fi un plagiat după o omilie a lui Ioan Hrisostom⁵.

Este adevărat că se pot găsi unele date privind familia și viața intimă a lui Neagoe Basarab, cum remarcă St. Romanski și N. Iorga, dar acestea nu constituie un argument pentru autenticitate și nu trebuie explicate prin contemporaneitatea autorului cu domnul în al cărui nume vorbește, ci prin lectura *Vieții lui Nifon* și a inscripțiilor de pe lespezile funerare de la Argeș, prin contemplarea cunoscutei fresce în care Neagoe apare înconjurat de familia sa și prin utilizarea știrilor transmise prin tradiție de călugării minăstirii Argeș, între care se număra și autorul *Învățăturilor*⁶.

VII. Autorul *Învățăturilor* se dovedește un călugăr trăind departe de curtea domnească. El nu are nici o idee despre uzanțele cancelariei domnești, crezînd că pecetea domnească se pune și pe cărți de felul celei scrise de dînsul și nu numai pe hrisoave. Fiindcă nu are pecete, invocă o scuză stîngace de natură teologică, trădîndu-se astfel o dată mai mult⁷.

VIII. *Învățăturile* sînt un exercițiu literar: chiar atunci cînd Teodosie nu mai era de mult între vii, în manuscrisul românesc 3488 i se dă în continuare sfaturi de către un prelucrător din secolul al XVIII-lea⁸.

IX. După P. P. Panaitescu, un ultim argument ce poate fi dedus din serierile lui Russo, este următorul: « *Învăătura* aceasta (Scrisoarea către oasele maicii sale), precum și altele, cele mai multe din scrierea atribuită lui Neagoe Vodă, constituie în mare parte un mozaic de pasaje extrase din diferite manuscrise slave bisericești. Un domn în starea culturală din sec. XVI nu era un erudit în limba slavonă și în lucrări teologice. Dimpotrivă, un cleric care-și petrecea viața copiind manuscrise și știa pe dinafară pasajele, ca să le poată așeza la locul cuvenit în mozaic, e singurul indicat pentru o asemenea lucrare »⁹.

¹ *Studii istorice greco-romîne*, vol. I, p. 213, nota 1.

² P. P. PANAITESCU, *Autenticitatea Învățăturilor...*, p. 735.

³ ST. ROMANSKI, *Mahnreden...*, p. 193.

⁴ N. IORGA, *Istoria literaturii romîne. Introducere sintetică*, p. 57.

⁵ D. RUSSO, *Scrisoarea lui Neagoe către oasele mamei sale Neaga și fiu săi Petru și Ioan și fiica sa Anghelina*, în *Studii istorice greco-romîne*, tom. I, p. 241—226. Pentru procedeele sale polemice vezi și observația lui I. C. Chițimia în *Considerații în jurul Învățăturilor lui Neagoe Basarab*, p. 322.

⁶ *Studii și critice*, p. 4—5.

⁷ *Studii istorice greco-romîne*, tom. II, p. 54, nota 1. Vezi și P. P. PANAITESCU, *Învățăturile lui Neagoe Basarab. Problema autenticității*, p. 34—35 și 37.

⁸ *Critica textelor și tehnica edițiilor*, în *Studii istorice greco-romîne*, tom. II, p. 562.

⁹ P. P. PANAITESCU, *Autenticitatea Învățăturilor...*, p. 736. și D. RUSSO *Studii istorice greco-romîne*, vol. I, p. 220, nota 2.